

Planul de reducere a deficitului bugetar pe șapte ani – șansa predictibilității fiscale pentru mediul de afaceri

Revizuirea Pactului European de Stabilitate și Creștere, care permite statelor membre să funcționeze cu deficitul bugetar și cu datoria publică peste limitele maxime admise, pe o perioadă de până la șapte ani, cu condiția să realizeze investiții în domeniile cheie ale economiei europene, poate reprezenta șansa României de a asigura predictibilitatea fiscală necesară unei dezvoltări sustenabile pe termen lung. În acest scop, planul de reducere a deficitului bugetar, care urmează să fie transmis în septembrie de autorități către Comisia Europeană în cadrul procedurii de deficit excesiv, trebuie să vizeze orientarea economiei românești pe un model de creștere durabilă, pe baza de investiții, care să ducă la majorarea veniturilor la bugetul de stat din intensificarea activității economice, concomitent cu un control mai strict al cheltuielilor statului.

Comisia Europeană a declanșat procedura de deficit excesiv împotriva României încă din 2020, însă aceasta a fost suspendată în perioada pandemiei, odată cu relaxarea temporară a cerințelor bugetare pentru toate statele membre, pentru a le permite să gestioneze mai eficient efectele crizei sanitare. Între timp, tensiunile din piața de energie, inflația și războiul din Ucraina au dus la deteriorarea situației bugetare în mai multe economii europene, astfel că procedura de deficit excesiv a fost declanșată și în Italia, Franța, Belgia, Ungaria, Polonia, Malta și Slovacia. Totodată, a crescut necesarul de investiții la nivel european în domenii precum protecția mediului, digitalizare sau apărare. În aceste condiții, autoritățile europene au agreeat noua relaxare a regulilor fiscale, în vigoare din aprilie, care prevede menținerea limitelor privind datoria și deficitul public prevăzute în tratatele europene (respectiv 60% din PIB și 3% din PIB), dar oferă mai mult spațiu de manevră statelor membre pentru a-și ajusta dezechilibrele. Dar, pentru a beneficia de această derogare, autoritățile naționale trebuie să elaboreze un plan coerent de revenire cu deficitul bugetar și datoria publică sub limitele maxime admise într-o perioadă de patru ani, care poate crește la șapte ani dacă se angajează la reforme și investiții în domeniile menționate.

În cazul României, care a încheiat 2023 cu un deficit bugetar de 6,6% din PIB și a depășit, după șapte luni din 2024, 4% din PIB (în condițiile în care ținta pe tot anul este de 5% din PIB), noile reguli sunt binevenite pentru că, astfel, țara noastră are o nouă șansă să se angajeze pe o traiectorie de ajustare bugetară graduală, mai adecvată cerințelor din societate, cu condiția ca planul pe care autoritățile îl vor elabora în acest scop să conțină obiective intermediare ferme, care să fie respectate.

Semnale adverse din economie

Totodată, pentru ca planul să funcționeze, trebuie să țină cont de evoluțiile din economia reală și să prevadă măsuri care să ajute la reglarea dezechilibrelor. În prezent, analiza principalilor indicatori macroeconomici indică

încetinirea activității economice și persistența modelului de creștere economică bazată pe consum, preponderent din import, model care nu este sustenabil pe termen mediu și lung. În cel mai recent raport asupra inflației, Banca Națională a României (BNR) evidențiază „temperarea peste așteptări a activității economice la începutul acestui an” și faptul că avansul anual al PIB s-a redus semnificativ în primul trimestru din 2024, la 0,5%, de la 3% în ultimele trei luni din 2023, iar „descreșterea a fost determinată de aceasta dată în principal de formarea brută de capital fix”, adică de investiții, care au înregistrat „o scădere deosebit de amplă, de la nivelul de două cifre atins în trimestrul IV 2023”, în timp ce consumul populației a continuat să crească accelerat. Totodată, BNR remarcă majorarea deficitului contului curent (cu peste 30% în primele cinci luni din 2024 față de aceeași perioadă din 2023), pe fondul scăderii exporturilor de bunuri și al creșterii importurilor sub impulsul cererii interne.

În aceste condiții, BNR a redus, pentru a doua oară în această vară, dobânda de politică monetară cu 0,25 puncte procentuale, până la 6,5%, pentru a stimula activitatea economică și, implicit, producția internă, care să contribuie atât la dinamizarea exporturilor, cât și la alimentarea consumului intern și, astfel, la temperarea importurilor.

Însă, dincolo de finanțare la costuri rezonabile, pentru dinamizarea activității economice mai sunt necesare și alte condiții favorizante, cum ar fi disponibilitatea capitalului pentru investiții în unități de producție existente sau în proiecte de tip greenfield (atât autohton, cât și strain), stabilitatea geo-politică, dar și un mediu fiscal competitiv și predictibil.

Facilități fiscale și scheme de finanțare pentru mediul de afaceri

Din acest punct de vedere, al fiscalității, România are câteva avantaje competitive în raport cu multe dintre țările UE, evidențiate de o [analiza a cadrului fiscal și juridic realizată recent de Deloitte](#) și prezentată investitorilor americani în cadrul unui eveniment organizat de AmCham la Washington. Printre acestea se numără impozitul pe profit de 16%, impozitul pe venit de 10% sau cota generală de TVA de 19%.

Reglementările fiscale în vigoare sunt valabile atât pentru companiile românești, cât și pentru cele cu capital străin, asigurând, astfel, un mediu concurențial pentru orice tip de investiție. În plus, în actualul context, caracterizat de nevoia de creștere a investițiilor, în special în domenii care pot genera valoare adăugată ridicată, sunt de menționat facilitățile fiscale pe care le au la dispoziție companiile active pe piața românească, cum ar fi scutirea de impozit pentru profitul reinvestit, reducerea de până la 15% din impozitul pe profit pentru majorarea capitalului social sau, poate cea mai importantă, deducerea de 150% pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare. În afara de facilități fiscale, companiile din România au la dispoziție și diverse scheme de finanțare, din fonduri europene sau ajutoare de stat, pe care le pot accesa pentru a dezvolta proiecte în domenii strategice, precum energie, mediu, agricultura sau în cadrul strategiei de dezvoltare regională.

Activitatea economică din România trebuie pusă, însă, și în context regional și european, iar continuarea războiului din Ucraina, pe de o parte, și ritmul lent de revenire a economiilor europene, pe de altă parte, determină companiile să abordeze cu prudență proiectele de viitor.

În concluzie, planul de reducere a deficitului bugetar pe care autoritățile din România îl vor trimite către Comisia Europeană trebuie conceput astfel încât să stimuleze activitatea economică, pentru ca procesul de ajustare să fie cât mai adecvat pentru întreaga societate. Din perspectiva fiscală, există deja repere concrete privind reformele necesare, cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență, utilizate ca referință și în cadrul negocierilor pentru aderarea României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Menținerea acestor repere, care vizează același obiectiv, respectiv stabilitatea finanțelor publice, ar contribui atât la asigurarea unui mediu fiscal predictibil pentru investiții, cât și la respectarea angajamentelor țării noastre în fața instituțiilor europene.